

INTRODUCERE

Cu ajutorul lui Dumnezeu ies de sub tipar Viețile Sfinților pe luna aprilie, care formează al optulea volum din seria celor douăsprezece volume pe tot anul.

Aprilie, mai mult decât toate celelalte luni ale anului, se bucură de o cinste deosebită, atât pentru sfinții care se cinstesc în această lună, cât și pentru faptul că aprilie este lună pascală. În aprilie, precum se știe, aproape în fiecare an se prăznuiește Învierea Domnului – Sfintele Paști –, care formează centrul și temelia credinței noastre în Iisus Hristos, Mântuitorul lumii.

Pe lângă praznicele împărătești ale Floriilor și Sfintelor Paști, care au dată variabilă, în luna aprilie se prăznuiesc numeroși sfinți din aproape toate cetele, de la apostoli și mucenici până la mărturisitori și cuvioși, care împodobesc cu viața lor această lună.

Astfel, la 30 aprilie prăznuim pe Sfântul Apostol Iacob, unul din cei doisprezece, frate după trup al Sfântului Apostol Ioan, vulturul teologiei creștine, care a fost tăiat cu sabia de împăratul Irod Agripa. Sfântul Iacob formează prima jertfă apostolică pentru Hristos, după înălțarea Sa la cer.

La 25 aprilie, Biserica Ortodoxă prăznuiește pe Sfântul Apostol și Evanghelist Marcu, ucenicul Sfântului Apostol Petru, unul din cei 70, care a fost episcop în Alexandria Egiptului. Tot din cei 70 de Apostoli se mai prăznuiesc, la 8 aprilie, sfinții: Irodion, Agav, Ruf, Asincrit, Falegont și Ermie; la 15 aprilie: Aristarh, Pud și Trofim; la 27 aprilie: Aristarh, Marcu și Zinon și la 28 aprilie, Sfinții Apostoli Iason și Sosipatru.

Între sfinții mucenici, care și-au dat viața pentru Hristos, se prăznuiește, la 23 aprilie, de întreaga creștinătate, Sfântul Mare Mucenic Gheorghe, purtătorul de biruință, cel mai mare mucenic al Bisericii Ortodoxe.

Un alt mucenic vrednic de pomenire este și Sfântul Mucenic Caliope, prăznuit la 7 aprilie, care a fost răstignit pe cruce,

asemenea lui Hristos și și-a dat duhul în Sfânta și Marea Vineri, fiind îmbărbătat la această mucenie de propria sa mamă, Sfânta Teoclia, un adevărat model de mamă creștină. În aprilie sunt și alți numeroși sfinți mucenici, ale căror vieți se găsesc în acest volum.

Între sfinții mărturisitori și apărători ai dreptei credințe prăznuim în luna aprilie, pe Sfântul Nichita Mărturisitorul, la 3 aprilie; pe Sfântul Gheorghe Mărturisitorul, la 7 aprilie; pe Sfântul Vasile Mărturisitorul, la 12 aprilie și pe Sfântul Martin Mărturisitorul la 14 aprilie. Toți acești sfinți au pătimit chinuri cumplite pentru dreapta credință lăsată nouă de Mântuitorul Hristos și de Sfinții Apostoli.

Din ceata cuvioșilor părinți ce se prăznuiesc în această lună, amintim mai întâi pe Sfânta Maria Egipteanca, cel mai desăvârșit model de pocăință pentru noi toți, care din femeie desfrânată s-a ridicat, prin nevoință, la cea mai înaltă treaptă a sfințeniei. La 5 aprilie se pomenește Sfântul Marcu din muntele Fracesc – Egipt, care s-a nevoit 95 de ani în pustie și a devenit înger în trup, precum și mulți alții.

În această lună prăznuim și un număr de șase sfinți români, dintre care cel dintâi, Sfântul Sava de la Buzău, originar Capadocia, a fost mucenic, fiind înecat de păgâni în apa Buzăului, la 18 aprilie, anul 372. Toți ceilalți sfinți au fost ierarhi: Sfântul Teotim I, episcop de Tomis, în secolul IV, prăznuit la 20 aprilie; Sfinții Iorest, Sava și Iosif, ierarhi ai Transilvaniei, în secolele XVII – XVIII, prăznuiți la 24 aprilie și Sfântul Calinic de la Cernica, episcop al Râmnicului Noului Severin, prăznuit la 11 aprilie. Toți au fost canonizați de Biserica Ortodoxă română în anii 1955 și 1992.

Acest volum ne oferă prilejul fericit de a citi viața pe larg a tuturor sfinților pomenuți mai sus. Iar noi, fiii Bisericii lui Hristos de astăzi, suntem datori să le urmăm după putere viața, jertfa, smerenia și pocăința acestor sfinți, pentru a dobândi iertare de păcate și împărăția cerească, făgăduită nouă tuturor.

Mulțumim lui Dumnezeu pentru apariția acestui volum, pe care îl recomandăm tuturor bunilor creștini, ca o călăuză în viață și hrană duhovnicească și rugăm pe Iisus Hristos, Mântuitorul lumii, să ne ajute să mergem și noi pe calea sfinților Lui. Amin.

Învierea Domnului

14 aprilie, 1996

Arhimandrit Ioanichie Bălan
Sfânta Mănăstire Sihăstria

LUNA APRILIE ZIUA ÎNTÂI

CUVIOASA MARIA EGIPTEANCA¹

Taina împărătească bine este a o păzi, iar lucrurile lui Dumnezeu este cuviincios și slăvit a le descoperi și a le propovădui. Pentru că a nu păzi tainele împărătești este lucru de frică și de pierzare, iar lucrurile lui Dumnezeu cele preaslăvite a le tăcea este mare pagubă pentru suflet. De aceea și eu – zice Sfântul Sofronie – sunt cuprins de frică, ca pe cele dumnezeiești să le ascund în tăcere, aducându-mi aminte de primejdia cea îngrozitoare a slugii celei leneșe, care, luând de la Domnul talantul, l-a îngropat în pământ, și pe cel dat pentru lucru l-a ascuns, nelucrându-l.

Această povestire sfântă, care a ajuns până la mine, nu o voi tăcea deloc. Însă nimeni să nu fie necredincios pentru cele ce voi scrie și pe care eu singur le-am văzut; nici să mă socotească cineva că îndrăznesc a scrie lucruri neadevărate, îndoindu-se de acest lucru mare. Să nu-mi fie mie a minți în cele sfinte! Iar de vor fi oarecare din cei ce vor afla scrierea aceasta și, minunându-se de acest preaslăvit lucru, nu vor voi să creadă, acelora milostiv să le fie Domnul, de vreme ce aceia, cugetând la neputința firii omenești, socotesc că sunt cu neputință lucrurile preaslăvite ce se grăiesc despre oameni. Dar acum se cade să începem povestirea de acest lucru minunat, care s-a făcut în neamul nostru.

Într-una din mănăstirile Palestinei a fost un ieromonah Zosima, care era atât de îmbunătățit și de vestit în fapta bună, încât mulți monahi din mănăstirile cele dimprejur alergau de multe ori la dânsul, ca să audă cuvânt din gura lui. El a petrecut în mănăstirea aceea unde era cincizeci și trei de ani și toate nevoințele vieții pustnicești le-a trecut și toată pravila dată de monahi desăvârșit a păzit-o.

¹ Scrisă de preasfințitul Sofronie, patriarhul Ierusalimului.

Toate acelea făcându-le, niciodată n-a fost nepăsător la învățăturile dumnezeieștilor cuvinte, ci chiar culcându-se și sculându-se și hrană gustând – de se cuvine a numi hrană aceea din care el gusta puțin –, un lucru avea în gând neconținut, adică de a cânta lui Dumnezeu totdeauna și de a face învățături din dumnezeieștile cuvinte. Căci din copilărie ducându-se în mănăstire, a stat într-însa cincizeci și trei de ani, după cum s-a zis mai sus, și s-a nevoit în dânsa cu ostenele pustnicești.

După aceea, tulburându-se de oarecare gânduri, ca și cum el acum în toate ar fi fost desăvârșit, de la alții nicidecum trebuindu-i povățuire, vorbea în sine: „Oare este pe pământ vreun monah care să mă poată folosi pe mine, și să-mi arate chip de pustnicie, pe care eu nu l-am făcut? Oare afla-se-va în pustie vreun om, ca să-mi covârșescă lucrurile mele?” Așa gândind el, i s-a arătat îngerul lui și i-a zis: „O, Zosima, precum era cu puțință unui om, bine te-ai nevoit și bine ai trecut pustniceasca alergare. Însă nimeni nu este între oameni, care s-ar putea arăta pe sine că este desăvârșit. Mai multă îți este nevoia ce îți stă înaintea, decât aceea pe care ai făcut-o până acum, pe care tu nu o știi. Dar ca să cunoști câte căi sunt spre mântuire, ieși din pământul tău, precum altă dată Avraam cel vestit între patriarhi, și mergi într-una din mănăstirile ce sunt pe lângă râul Iordanului”.

Deci îndată Zosima, urmând celui ce-i grăia, a ieșit din mănăstirea în care din pruncie se făcuse monah și, ajungând la Iordan, a fost povățuit de acela care l-a chemat în acea mănăstire în care Dumnezeu i-a poruncit lui să fie și, bătând cu mâna în poarta mănăstirii, a găsit pe monahul care păzea la poartă și mai întâi i-a spus aceluia despre dânsul. Iar acesta a spus egumenului, care, primindu-l și văzându-l în chipul monahicesc, a făcut obișnuita închinăciune și rugăciune monahicească. Apoi l-a întrebat: „De unde ești, frate, și pentru ce ai venit la noi bătrânii și săracii?”

Zosima a răspuns: „De unde am venit acum, nu este nevoie a spune aceasta, ci am venit pentru folos, părinte; pentru că am auzit de lucrurile cele mari și vrednice de laudă ale voastre, care pot să împrietenească pe suflet cu Dumnezeu”. Iar egumenul i-a zis: „Singur Dumnezeu, frate, Cel ce vindecă neputințele sufletului, Acela să ne învețe pe noi și pe tine voile Sale cele dumnezeiești și să ne povățuiască pe toți a face cele folositoare. Pentru că om pe om nu poate să-l folosească, dacă fiecare nu va lua aminte la dânsul totdeauna și, trezindu-se cu duhul, va lucra cele folositoare, având pe Dumnezeu în ajutorul lor. Ci, deoarece dragostea lui Hristos te-a

pornit ca să ne vezi pe noi cei săraci și bătrâni, petreci cu noi, dacă pentru aceasta ai venit; și pe noi toți ne va hrăni cu darul Sfântului Duh, Păstorul cel bun, Care Și-a dat sufletul Său izbăvire pentru noi”.

Acestea zicând egumenul către Zosima, s-a închinat, apoi cerându-i rugăciune și binecuvântare și zicând „Amin”, a petrecut în mănăstirea aceea. Și a văzut acolo pe bătrâni strălucind cu lucrurile, cu faptele lor cele bune și cu gândirea de Dumnezeu, cu duhul arzând și slujind Domnului. Cântarea lor era neîncetată, privegherea de toată noaptea, asemenea, în mâini aveau de-a pururi lucrare și psalmi în gurile lor, iar cuvinte deșarte nu erau între dâșii; apoi purtare de grijă pentru câștiguri vremelnice și gâlcevi lumești nici cu numele nu se cunoștea între dâșii. Ci numai una era sânguința lor cea dintâi, pe care o urmau cu sporire toți – ca să se socotească morți cu trupul. Hrană neîmpușinată aveau pe cuvântul lui Dumnezeu; iar pe trup îl hrăneau cu pâine și cu apă, precum fiecăruia îi era aprinsă dragostea de Dumnezeu.

Pe toate acestea văzându-le Zosima, se folosea foarte, și se întindea spre nevoința ce-i era înainte. Și trecând multe zile, s-a apropiat vremea sfântului și marelui post. Iar porțile mănăstirii erau încuiate totdeauna și niciodată nu se deschideau, fără numai când cineva dintre dâșii ar fi ieșit, fiind trimis pentru o trebuință de obște; pentru că locul acela era pustiu și nu numai necercetat de alții, dar și neștiut de mireni.

Și era în mănăstirea aceea acest fel de rânduială, pentru care Dumnezeu l-a dus acolo pe Zosima: în întâia Duminică a postului făcea preotul Sfânta Liturghie și toți se împărtășeau cu Preacuratul Trup și Sânge al lui Hristos, Dumnezeul nostru, și gustau puțin din bucatele cele pustnicești. După aceea se adunau în biserică și, făcând rugăciune cu dinadinsul și cu destule plecări de genunchi, se sărutau bătrânii cu închinăciune unul către altul și fiecare pe egumen, rugându-l pentru binecuvântare și rugăciune, ca să le ajute și împreună să călătorească spre nevoința ce le era înainte.

După ce făceau acestea, deschideau porțile mănăstirii și cântau cu glas frumos: *Domnul este luminarea mea și Mântuitorul meu, de cine mă voi teme? Domnul este scutitorul vieții mele, de cine mă voi înfricoșa?* Și cealaltă parte a psalmului aceleia sfârșind-o, ieșeau toți în pustie, lăsând pe unul sau doi frați păzitori ai mănăstirii, nu ca să păzească averile ce erau înăuntru, pentru că nu era într-înșea ceva ce puteau fura tâlharii, ci ca biserica să nu rămână fără dumnezeiasca slujbă, iar ei treceau râul Iordanului. Și fiecare își ducea hrana sa, cât

putea și voia, după trebuința cea măsurată a trupului; unul, puțină pâine; altul, smochine; altul, finice; altul, linte muiată cu apă, iar altul nimic, fără numai trupul său și rasa cu care era îmbrăcat. Și se hrăneau, când firea trupului îi silea, cu verdețurile ce creșteau în pustie. Astfel, trecând Iordanul, se despărțeau departe unul de altul și nu se vedeau fiecare cum postește, sau cum se nevoiește; iar dacă se întâmpla să vadă altul pe prietenul său venind spre dânsul, îndată se abătea spre altă parte și singur se ruga lui Dumnezeu, cântând totdeauna și foarte puțină hrană gustând în vremea cea rânduită.

Așa tot postul săvârșindu-l, se întorceau în mănăstire, în Duminica dinaintea Învierii lui Hristos, în care Biserica face prăznuirea Stălpărilor. Și se întorceau fiecare, avându-și mărturie a ostnelilor sale conștiința sa, care îi mărturisea ce a lucrat; și nimeni nicidecum nu întreba pe altul, cum și în ce chip și-a săvârșit nevoița ostnelii, pentru că în acest fel era rânduiala mănăstirii aceleia.

Atunci și Zosima, după obiceiul mănăstirii, a trecut Iordanul, puțină hrană ducându-și pentru trebuința trupească și haina cu care era îmbrăcat. Iar rânduiala sa de rugăciune o săvârșea umblând prin pustie, și vremea de hrană o păzea după nevoia cea firească cu dinadinsul. Apoi dormea puțin, zăcând pe pământ și, șezând puțin, se odihnea oriunde îl apuca vremea de noapte și foarte de dimineață iarăși, sculându-se, își făcea calea sa. Și dorea să intre în pustia cea mai dinăuntru, nădăjduind că va afla pe cineva din părinți nevoindu-se acolo, de la care ar fi putut să se folosească și să sporească și mai mult.

Și mergând douăsprezece zile, a stat puțin în lături din cale și, întorcându-se spre răsărit, cânta ceasul al șaselea, făcându-și obișnuitele rugăciuni – pentru că se oprea puțin din călătorie în vremea pravilei sale, la fiecare ceas cântând și închinându-se. Iar când stătea el cântând, a văzut de-a dreapta o umbră ca de trup omenesc; deci, întâi s-a spăimântat, părându-i-se că vede o nălucire diavolească și, tremurând, s-a însemnat cu semnul crucii. Apoi, lepădând frica, pe când își sfârșea rugăciunea, s-a întors cu ochii spre miazăzi și a văzut pe oarecare mergând cu trupul gol și negru de arșița soarelui, perii avându-i pe cap albi ca lâna și scurți, încât numai până la grumaji ajungeau.

Aceasta văzând-o Zosima, a început a alerga spre partea spre care vedea aceea, bucurându-se cu bucurie mare, pentru că nu văzuse într-acele zile chip omenesc, nici vreo altă ființă. Iar după ce acea vedenie a văzut pe Zosima venind de departe, a început a fugi în pustia cea mai adâncă, iar Zosima, ca și cum ar fi uitat bătrânețile

sale și osteneala cea de cale, alerga repede, vrând să ajungă pe ceea ce fugea; deci el gonia, iar aceea fugea, dar a fost alergarea lui Zosima mai grabnică decât a celei ce fugea.

Iar după ce s-a apropiat încât să poată acum și glasul a-l auzi, a început a striga Zosima cu lacrimi, zicând: „Pentru ce fugi de mine, bătrânul cel păcătos, robule al adevăratului Dumnezeu, pentru care în pustia aceasta petreci? Așteaptă-mă pe mine, nevrednicul și neputinciosul. Așteaptă pentru nădejdea răsplătirii pentru ale tale osteneli. Stai și-mi dă mie, bătrânului, rugăciunea și binecuvântarea ta, pentru Dumnezeu, Cel ce nu S-a îngreșat de nimeni!” Acestea grăindu-le Zosima cu lacrimi, s-a apropiat mai tare de ceea ce fugea, alergând spre un loc oarecare, unde era un semn de pârâu uscat.

Iar după ce a ajuns la acel loc, aceea ce fugea a trecut de partea cealaltă. Iar Zosima, ostenindu-se și nemaiputând să alerge, a stătut de cealaltă parte de pârâu și a adăugat lacrimi la lacrimi și strigare către strigare, încât cele mai de aproape tânguiri să i se audă. Atunci cel ce fugea a dat un glas ca acesta: „Ava Zosima, iartă-mă pentru Domnul, că nu pot să mă arăt ție, căci sunt femeie goală, precum mă vezi, și trupul îmi este neacoperit; ci, dacă voiești să-mi dai mie, femeii celei păcătoase, rugăciunea și binecuvântarea ta, aruncă-mi ceva din hainele tale, ca să-mi acopăr goliciunea mea și, întorcându-mă către tine, voi primi rugăciunea de la tine”.

Atunci mare frică și spaimă l-a cuprins pe Zosima, căci s-a auzit chemat pe nume de femeia aceea, care niciodată nu-l văzuse și de care nici odinioară nu auzise, și a zis în sine: „De n-ar fi fost aceasta înainte văzătoare, nu m-ar fi chemat pe nume”. Deci a făcut degrabă ce i se zisese lui; și dezbrăcând de pe el o haină veche și ruptă pe care o purta, a aruncat-o la dânsa, întorcându-se cu fața de la ea. Iar ea, luând-o, și-a acoperit partea trupului pe care se cădea s-o acopere mai mult decât pe celelalte părți, și încingându-se pe cât era cu putință, s-a întors spre Zosima și a zis către el: „Pentru ce ai voit, părinte Zosima, a vedea pe femeia păcătoasă sau ce voiești să auzi și să înveți de la mine, încât nu te-ai lenevit a suferi atâta osteneală?” Iar el, aruncându-se la pământ, cerea să ia binecuvântare de la dânsa. Asemenea s-a aruncat și ea. Și zăceau amândoi la pământ, cerând binecuvântare unul de la altul. Și nimic nu puteai să auzi de la ei grăind, decât numai: „Blagoslovește”. Apoi, după multă vreme, femeia a zis către Zosima: „Avvo Zosima, ție ți se cade să mă binecuvintezi și să faci rugăciune, pentru că tu ești cinstit cu vrednicia preoției și, stând de mulți ani înaintea Sfântului Altar, aduci Domnului darurile dumnezeieștilor Taine”.